

Nodarbinātības valsts aģentūra

PIRMIE SOĻI CEĻĀ UZ DARBU

Noderīga informācija patvēruma meklētājiem,
bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu

Nodarbinātības valsts aģentūra

PIRMIE SOĻI CEĻĀ UZ DARBU

Noderīga informācija patvēruma meklētājiem,
bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu

SATURS

Sveicināts Nodarbinātības valsts aģentūrā.....	2
Kā kļūt par NVA klientu?.....	5
Kur un kā reģistrēties?.....	5
Kādi dokumenti jāņem līdzi?.....	5
Kā notiek reģistrācija?.....	5
Kā saglabāt bezdarbnieka statusu?.....	5
Ko es iegūšu, reģistrējoties par bezdarbnieku?.....	6
Latviešu valoda.....	6
Latviešu valodas prasmju līmeņi.....	7
Profesionālā izglītība.....	8
Mācības pie darba devēja.....	8
Algoti pagaidu sabiedriskie darbi.....	9
Subsīdētās darbavietas.....	9
Konkurētspējas paaugstināšanas pasākumi.....	9
Atbalsts pašnodarbinātības vai uzņēmējdarbības sākšanai.....	10
NVA atbalsts jauniešiem.....	10
Darbības jauniešiem.....	10
Darbam nepieciešamo iemaņu attīstība nevalstiskajā sektorā.....	10
Pirmā darba pieredze jauniešiem.....	11
Darba meklētāja statuss.....	11
Darbs.....	13
Darba kultūra Latvijā.....	13
Pirms darba attiecību sākšanas.....	13
Darba līgums.....	13
Darbavietā.....	13
Līdztiesība.....	14
Valodu zināšanas.....	14
Nesaskaņas darbavietā.....	14
Mājoklis.....	16
Pašvaldības palīdzība.....	16
Dzīvokļa atrašana un cena.....	16
Dzīvokļa īres drošības depozīts.....	16
Īres līgums.....	16
Pārceļšanās.....	17
Izglītība.....	17
Bērnu dārzs un bērnu dienas aprūpes centri.....	17
Pamatskolas izglītība.....	18
Vidējā izglītība.....	18
Augstākā izglītība.....	18
Pieaugušo izglītība.....	19
Jūsu agrāk iegūtās izglītības atzišana.....	19
Sociālais atbalsts un pakalpojumi.....	20
Uzturēšanās pabalsts.....	20
Sociālie pabalsti.....	20
Valsts sociālās apdrošināšanas pabalsti.....	21
Esiet pacietīgs – visam vajadzīgs laiks!.....	21
Noderīgi kontakti.....	22

SVEICINĀTS NODARBINĀTĪBAS VALSTS AĢENTŪRĀ!

Tiklīdz ir iegūts bēgļa vai alternatīvais statuss un Latvijas Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldē saņemta uzturēšanās atļauja, kā arī ceļošanas dokuments, Jums ir tiesības sākt strādāt.

Darbu varat meklēt pats vai vērsties pēc palīdzības Nodarbinātības valsts aģentūrā.

Nodarbinātības valsts aģentūra (NVA) ir iestāde, kas palīdz Latvijas iedzīvotājiem, tai skaitā bēgļiem un personām, kuras ieguvušas alternatīvo statusu, atrast darbu. NVA Jums sniegs informāciju par vakancēm un atbalstu darba meklēšanā. NVA arī organizē latviešu valodas kursus, profesionālās apmācības kursus, sniedz karjeras konsultācijas un konsultācijas biznesa sākšanai.

UZTURĒŠANĀS ATĻAUJA

- Pilsonības un migrācijas Lietu pārvalde Jums ir piešķirusi uzturēšanās atļauju Latvijā.
- Jūs saņemat personas kodu un personu apliecinošu dokumentu – ceļošanas dokumentu.
- Sākas Jūsu ceļš uz darbu!

MENTORS

- Mentors palīdzēs Jums uzsākt pastāvīgu dzīvi Latvijā – sniegs informāciju par mājokļa atrašanu, bērnu iekārtošanu skolā vai bērnudārzā, bankas konta atvēršanu.
- Mentors palīdzēs norunāt pirmo tikšanos ar Nodarbinātības valsts aģentūras konsultantu.

PROFESIONĀLĀ IZGLĪTĪBA

- Varēsiet papildināt vai nostiprināt savas profesionālās iemaņas.
- Varēsiet apgūt jaunu profesiju.

DARBS

- Pats un kopīgi ar Nodarbinātības valsts aģentūras konsultantu meklēsiet sev piemērotas vakances.
- Sāksiet strādāt subsidētajā darbavietā vai uzsāksiet mācības pie darba devēja.
- Uzsāksiet pastāvīgu darbu.

INTERVIJA NVA

- Nodarbinātības valsts aģentūras konsultants Jums uzdos jautājumus par Jūsu izglītību un darba pieredzi Jūsu izcelsmes valstī.
- Jūs iegūsiet bezdarbnieka vai darba meklētāja statusu.
- Jūs kopīgi izveidosiet karjeras un latviešu valodas apguves plānu.

LATVIEŠU VALODAS KURSI

- Bez maksas varēsiet mācīties latviešu valodu (viens kurss ilgst 120 h).
- Mācīsieties bez starpniekvalodas un varēsiet izmantot latviešu valodu ikdienā.
- Saņemsiet 100 EUR stipendiju.

KĀ KĻŪT PAR NVA KLIENTU?

Kur un kā reģistrēties?

Lai kļūtu par NVA klientu, Jums jāreģistrējas jebkurā no 28 NVA filiālēm Latvijā. To varat izdarīt, ierodoties personiski filiālē vai piesakot vizīti pa telefonu 25704510 latviešu, angļu vai krievu valodā. Lūdziet palīdzību savam mentoram, lai sarunātu vizīti un reģistrētos. Vizīti nepieciešams pieteikt iepriekš, lai būtu iespējams sarunāt tulku saziņai ar NVA darbinieku.

Kādi dokumenti jāņem līdzi?

Līdzi jāņem:

- personu apliecinošs dokuments (pase vai personas apliecība jeb identifikācijas karte – eID vai ceļošanas dokuments);
- uzturēšanās atļauja;
- izglītības dokumenti, ja Jums tādi ir.

Kā notiek reģistrācija?

Pirmajā vizītē notiek saruna par Jūsu izglītību, prasmēm un iemaņām, darba pieredzi un darba vēlmēm. Kopā ar NVA konsultantu Jūs izveidosiet individuālo darba meklēšanas plānu, kurā būs norādītas Jums ieteiktās mācības, darba vakances vai citi NVA atbalsta pakalpojumi.

NVA specializētais konsultants sniegs Jums atbalstu darba meklēšanā, taču darbs aktīvi jāmeklē arī pašam.

KĀ SAGLABĀT BEZDARBNIEKA STATUSU?

Lai saglabātu bezdarbnieka statusu, Jums regulāri jākontaktējas ar savu nodarbinātības konsultantu, (piem., pa telefonu vai e-pastu), jāapmeklē visi kursi un citi atbalsta pasākumi, kas norādīti Jūsu individuālajā darba meklēšanas plānā, pašam aktīvi jāmeklē darbs, kā arī noteiktajā datumā un laikā jāierodas NVA uz kārtējo vizīti.

Nodarbinātības konsultants var Jūs uzaicināt ierasties pie sevis uz tikšanos arī citā laikā. Jums ir jāatbild uz uzaicinājumu un jāierodas NVA triju darbadienu laikā.

KO ES IEGŪŠU, REĢISTRĒJOTIES PAR BEZDARBNIKU?

NVA klienti ir tiesīgi bez maksas saņemt visus NVA sniegtos atbalsta pakalpojumus darba meklēšanā. Sākotnēji Jums piedāvās apgūt latviešu valodu. Lai Latvijā varētu strādāt un dzīvot, ir jāprot sazināties latviešu valodā. Kad būsiet apguvis valodu pamata līmeni, varēsiet sākt meklēt darbu un strādāt, kā arī izmantot citus NVA sniegtos pakalpojumus.

LATVIEŠU VALODA

LV

NVA latviešu valodas kurssos varat apgūt latviešu valodu bez starpniekvalodas vairākos valodu prasmju līmeņos (skat. tālāk). Latviešu valodas kursi Jums ir bez maksas. Apmeklējot kursus, papildus bēgļa vai personas ar alternatīvo statusu pabalstam **saņemsiet stipendiju 100 EUR mēnesī**, kas paredzēta ar mācībām saistīto izdevumu segšanai.

Ņemiet vērā, ka uz valodu kursiem var būt rindas. Tādā gadījumā gaidiet, līdz nodarbinātības konsultants ar Jums sazināsies un informēs par gaidāmo kursu sākumu. Ja nesāksiet mācības piedāvātajā laikā, varat zaudēt savu vietu rindā uz kursiem.

Latviešu valodas nodarbības notiek nelielās grupās katru darbadienu 3–4 stundas. Katra valodas apakšlīmeņa kurss ilgst 120 akadēmiskās stundas, t.i., apmēram 6–8 nedēļas. Pabeidzot katra līmeņa kursu, dalībniekiem ir iespēja kārtot latviešu valodas eksāmenu Valsts izglītības satura centrā.

Pēc sekmīgi nokārtota latviešu valodas eksāmena iegūsiet latviešu valodas prasmes apliecību, kas darba devējam un izglītības iestādēm apliecinās Jūsu prasmi sazināties latviešu valodā.

Lai sekmīgāk apgūtu valodu, aicinām Jūs izmantot iegūtās zināšanas ikdienā, sazinoties ar vietējiem iedzīvotājiem, kā arī papildināt tās, izmantojot pašmācības grāmatas un interneta resursus.

Ja esat sācis apmeklēt kursus, tie jāapmeklē regulāri un līdz beigām. Pretējā gadījumā Jums būs jāatdod NVA iztērētā mācību maksa par kursiem un izmaksātā stipendija.

Latviešu valodas prasmju līmeņi

Latviešu valodas prasmju līmeņi Latvijā vērtē pēc visā Eiropas Savienībā vienotas sešu līmeņu sistēmas.

Latviešu valodas kurssos varat apgūt 3 valodas prasmes līmeņus: pamata līmeni A, vidējo līmeni B un augstāko līmeni C. Katram valsts valodas prasmes līmenim ir divas pakāpes: zemākā – 1. pakāpe – un augstākā – 2. pakāpe.

Pamata jeb A līmenis

1. pakāpe (A1) – cilvēks spēj sazināties par vienkāršām ikdienas lietām. Valodu protot šajā līmenī, varat strādāt vienkāršās profesijās, kurās nav nepieciešams daudz sazināties ar cilvēkiem, piemēram, varat būt sētnieks, virtuves darbinieks, lopkopis.

2. pakāpe (A2) – cilvēks spēj sazināties par ikdienas un viņam zināmām profesionālām tēmām, lasa un saprot vienkāršus tekstus par sadzīvi un darbu. Valodu protot šajā līmenī, varat strādāt, piemēram, par būvnieku, santehniķi, metinātāju, šuvēju.

Vidējais jeb B līmenis

1. pakāpe (B1) – cilvēks jau spēj izteikt savu viedokli un piedalīties sarunās par plašākām tēmām, lasa un saprot vienkārša satura dažādas tematikas tekstus. Šī valodas zināšanu pakāpe nepieciešama profesijām un amatiem, kas saistīti ar pakalpojumu sniegšanu iedzīvotājiem, piemēram, pavāra palīgam, frizierim, pedikīra un manikīra speciālistam, šoferim.

2. pakāpe (B2) – cilvēks spēj sarunāties par sadzīves un profesionāliem jautājumiem, skaidri formulēt un pamatot savu viedokli, lasa un saprot dažāda satura tekstus, spēj uzrakstīt darbam nepieciešamos dokumentus. Šī valodas zināšanu pakāpe nepieciešama, piemēram, grāmatvedim, pārdevējam, mehāniķim. Apgūstot valodu B2 līmenī, varat mācīties NVA profesionālās izglītības kurssos un saņemt citus pakalpojumus, kuri ir latviešu valodā.

Augstākais jeb C līmenis

1. pakāpe (C1) – cilvēks spēj brīvi sarunāties, brīvi izteikt un pamatot savu viedokli par dažādām tēmām, lasa un saprot dažāda satura un sarežģītības tekstus, spēj uzrakstīt dažādus lietišķos rakstus. Šī valodas zināšanu pakāpe nepieciešama, piemēram, skolotājiem, ārstiem, arhitektiem, vadītājiem.

2. pakāpe (C2) – cilvēka valodas prasmes ir tuvu dzimtās valodas līmenim. Šī valodas zināšanu pakāpe nepieciešama valsts pārvaldes vadītājiem, darbiniekiem, kuru darbs saistīts ar dokumentu apstrādi un lietvedību, kā arī tulkjiem un tulkotāju profesijām.

PROFESIONĀLĀ IZGLĪTĪBA

Ja protat latviešu valodu tādā līmenī, lai spētu sazināties un mācīties, un vēlaties papildināt savas profesionālās zināšanas vai iemācīties jaunu arodu, varat apmeklēt **profesionālās izglītības kursus** un **praktiski apgūt kādu no piedāvātajām profesijām**, piemēram, drēbnieka, galdnieka, metinātāja. Ja pēc kursu beigšanas sekmīgi nokārtosiet eksāmenu, iegūsiet apliecību par profesionālo kvalifikāciju, tas ļaus Jums strādāt konkrētajā profesijā.

Ja Jums jau ir profesija, bet vēlaties **papildināt vai uzlabot esošās profesionālās zināšanas** un iegūt Latvijā izdotu apstiprinājumu savām prasmēm, NVA piedāvā, piemēram, frizieru, grāmatvežu, sociālo darbinieku kursus. Pēc kursu beigšanas saņemsiet apliecību, kas apliecinās Jūsu spējas strādāt attiecīgajā profesijā.

Sarunā ar NVA konsultantu varat noskaidrot, kādi kursi Jums varētu palīdzēt veidot turpmāko karjeru un kad tie ir pieejami (daži kursi ir ļoti pieprasīti, un uz tiem veidojas rindas).

Apmeklējot kursus, papildus bēgļa vai personas ar alternatīvo statusu pabalstam **saņemsiet stipendiju 100 EUR mēnesī**, kas paredzēta ar mācībām saistīto izdevumu segšanai.

MĀCĪBAS PIE DARBA DEVĒJA

Daži darba devēji piedāvā iespēju strādāt uzņēmumā un vienlaikus iemācīties kādu profesiju. Tā ir mācību programma „Praktiskā apmācība pie darba devēja”.

Iesaistoties Jūs iegūsiet:

- sešus mēnešus ilgas praktiskās mācības,
- kvalificētu darba vadītāju,
- darbu uz vismaz sešiem mēnešiem, ja pēc praktiskajām mācībām tiks noslēgts darba līgums,
- darba algu vismaz minimālās algas apmērā.

Mācības pie darba devēja notiek latviešu valodā, tāpēc valoda jāprot vismaz vidējā (B) līmenī.

ALGOTI PAGAIĀU SABIEDRISKIE DARBI

Ja pēdējā gada laikā neesat strādājis algotu darbu, Jums ir iespēja uz laiku strādāt pašvaldībā, veicot sociāla labuma darbus. Tādi ir, piemēram, pilsētas parku vai iekštelpu uzkopšana un citi.

Par algoto pagaidu sabiedrisko darbu veikšanu ik mēnesi papildus bēgļa vai personas ar alternatīvo statusu pabalstam **saņemsiet 150 EUR atlīdzību**. Strādāt varat secīgi vai ar pārtraukumiem **ne ilgāk kā četrus mēnešus 12 mēnešu periodā**. Pasākumā drīkst iesaistīties arī atkārtoti.

SUBSIDĒTĀS DARBAVIETAS

Ja esat bijis bez darba vismaz 12 mēnešus un Jūsu izglītība un darba pieredze atbilst darba devēja prasībām, NVA piedāvā iespēju strādāt subsidētajā darbavietā. Tā ir tāda darbavietā, kurā valsts vienu vai divus gadus Jums un darba vadītājam daļēji maksā algu.

Iesaistoties Jūs iegūsiet:

- kvalificētu darba vadītāju,
- darba algu vismaz minimālās algas apmērā.

KONKURĒTSPĒJAS PAAUGSTINĀŠANAS PASĀKUMI

NVA piedāvā vienas vai vairāku dienu kursus, seminārus un lekcijas (5–36 akadēmiskās stundas), piemēram, par biznesa plāna izstrādi, valsts valodas prasmju uzlabošanu, e-pakalpojumu lietošanu, CV un pieteikuma vēstuli sagatavošanu, kas kopumā palīdzēs veiksmīgāk atrast darbu. Pilnu kursu, lekciju un semināru klāstu vaicājiēt savam nodarbinātības konsultantam.

Kursi, semināri, lekcijas un konsultācijas notiek latviešu valodā. Lai Jūs saprastu notiekošo, latviešu valoda ir jāprot vismaz vidējā (B) līmenī.

ATBALSTS PAŠNODARBINĀTĪBAS VAI UZŅĒMĒJDARBĪBAS SĀKŠANAI

NVA varat arī saņemt konsultatīvu un finanšu atbalstu komercdarbības vai pašnodarbinātības sākšanai. Pretendentiem jābūt ar izglītību uzņēmējdarbības, biznesa vadības vai citā pielīdzināmā jomā.

Programmas laikā saņemsiet konsultācijas biznesa plāna izstrādē. Ekspertu izvēlēto perspektīvāko biznesa plānu īstenošanai saņems arī konsultācijas uzņēmējdarbības pirmajā gadā un dotāciju biznesa īstenošanai.

NVA ATBALSTS JAUNIEŠIEM

Jauniešiem bezdarbniekiem ir pieejamas īpašas atbalsta programmas, lai veicinātu jauniešu iesaistīšanos darba tirgū. Daļa no tām ir līdzīgas pieaugušo atbalsta programmām, piemēram, darba meklēšanas atbalsts, kursi, semināri, profesionālās izglītības apguve, citas ir paredzētas tikai jauniešiem.

Darbnīcas jauniešiem

Jauniešiem tiek piedāvāta iespēja izglītības iestādēs gan teorētiski, gan praktiski iepazīt trīs profesionālās izglītības programmas no NVA piedāvātā saraksta. Katru izglītības programmu var izmēģināt divas nedēļas, lai varētu vieglāk izvēlēties turpmāko izglītības un profesionālās darbības jomu.

Darbnīcās var piedalīties jaunieši bezdarbnieki vecumā no 15 līdz 24 gadiem, kuri nav ieguvuši profesionālo izglītību un nav iepriekš strādājuši kādā profesijā.

Programma ilgst 6 nedēļas, un jaunietis papildus bēgļa vai personas ar alternatīvo statusu pabalstam **saņem stipendiju 60 EUR mēnesī**.

Darbam nepieciešamo iemaņu attīstība nevalstiskajā sektorā

Jaunieši bezdarbnieki vecumā no 18 līdz 24 gadiem var iegūt darba pieredzi, strādājot nevalstiskajās organizācijās sabiedrības labā.

Darbs ir piecas dienas nedēļā ne mazāk kā 4 stundas un ne vairāk kā 8 stundas dienā atbilstoši darba laika grafikam, kas noteikts līgumā ar jauniešu bezdarbnieku.

Jauniešu papildus bēgļa vai personas ar alternatīvo statusu pabalstam **saņem 90 EUR stipendiju** proporcionāli mēnesī nostrādātajām dienām.

Pirmā darba pieredze jauniešiem

Jaunieši bezdarbnieki vecumā no 18 līdz 29 gadiem, kuri ir ieguvuši arodizglītību, profesionālo vai augstāko izglītību, var iegūt pirmo darba pieredzi pie darba devēja. Ikmēnēša darba alga jauniešiem par pilnu darba laiku ir ne mazāka par valstī noteikto minimālo darba algu. Jauniešus nenodarbina nekvalificētos un mazkvalificētos darbos.

DARBA MEKLĒTĀJA STATUSS

Nodarbinātības valsts aģentūrā varat reģistrēties arī tad, ja meklējat darbu, bet dažādu iemeslu dēļ nevarat iegūt bezdarbnieka statusu. Šādā gadījumā NVA palīdzēs Jums darba meklējumos, un Jūs drīkstēsiet arī bez maksas mācīties latviešu valodas kursus, taču Jums netiks maksāta stipendija par šiem kursiem.

DARBS

DARBS

Bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu ir tādas pašas tiesības uz nodarbinātību un algu kā pārējiem Latvijas iedzīvotājiem.

Darba kultūra Latvijā

Darba kultūra Latvijā balstās uz vienlīdzību, darbinieki un vadība izturas viens pret otru ar cieņu neatkarīgi no ieņemamā amata. Darba devēju pienākums ir nodrošināt darbu un drošus darba apstākļus. Darba ņēmējiem ir jāievēro vadītāju norādījumi un atbildīgi jāveic savs darbs.

Latvijas darbavietās ir nozīmīgi ievērot vienošanos un solījumus. Kavēšanās un vārda neturēšana tiek uzskatīta par nepieklājīgu.

Pirms darba attiecību sākšanas

Sākt darbu ir vieglāk, ja pirms tam esat paastrēies par uzņēmumu vai organizāciju, kurā gribat strādāt. To varat izdarīt, piemēram, iepazīstoties ar uzņēmuma mājaslapu internetā. Iepazīstieties arī ar Latvijas Darba likumu un pirms darba sākšanas izvaicāriet darba devēju par darba nosacījumiem un ieteikumiem.

Darba līgums

Pirms darba sākšanas noslēdziet darba līgumu. Uz tā jābūt gan Jūsu, gan darba devēja parakstam. Līgumu parakstiet divos eksemplāros un vienu eksemplāru glabāriet pie sevis. Ja nesaprotat līguma nosacījumus, neparakstiet līgumu.

Darbavietā

Latvijā cilvēki darbavietās ievēro punktualitāti un noteikto darba laiku. Ja noteikts, ka darbs sākas astoņos, Jums ir jābūt gataviem astoņos sākt darbu. Jūs uzskatīs par neuzticamu, ja bieži kavēsiet darbu.

Līdztiesība

Darbavietā jāievēro dzimumu līdztiesība. Pret sievietēm izturas tāpat kā pret vīriešiem, pret ārzemniekiem tāpat kā pret Latvijas iedzīvotājiem. Par vienādu darbu sievietes un vīrieši saņem vienādu atalgojumu. Dažādu uzdevumu došana darbiniekiem ar dažādu izglītības līmeni, darba pieredzi, prasmēm un valodu zināšanām nav uzskatāma par diskrimināciju.

Valodu zināšanas

Latviešu valodas zināšanas ir priekšrocība, meklējot darbu, taču Latvijas darba devēji bieži prasa arī angļu vai krievu valodas zināšanas. Esiet aktīvi un atvērti dažādām iespējām!

Nesaskaņas darbavietā

Ja jums ir problēmas ar darba devēju, darba līguma izpildi vai darba apstākļiem un Jūs nevarat tās atrisināt sarunā ar darba devēju, vērsieties Valsts darba inspekcijā.

Valsts darba inspekcija

Konsultatīvie tālruni: 67186522, 67186523

E-pasts: vdi@vdi.gov.lv

Kr. Valdemāra ielā 38 k-1, Rīga

www.vdi.gov.lv

CITA SVARĪGA INFORMĀCIJA

MĀJOKLIS

Pašvaldības palīdzība

Trūcīgiem un maznodrošinātiem cilvēkiem pašvaldības sniedz palīdzību mājokļa jautājumos. Pašvaldībām ir savi sociālie dzīvokļi iedzīvotājiem, kuriem nepieciešama palīdzība. Tomēr to skaits ir neliels, un parasti uz pašvaldības dzīvokļiem ir lielas rindas, tāpēc visticamāk Jums nāksies irēt dzīvokli pašam.

Pašvaldības sniedz atbalstu arī dzīvokļa samaksāšanā. Palīdzības apmērs ir atkarīgs no katras konkrētās pašvaldības iespējām un noteikumiem pabalstu sniegšanā. Lai uzzinātu, vai varat saņemt šādu pabalstu, vērsieties savas pašvaldības sociālajā dienestā vai lūdziet palīdzību saviem mentoriem šī jautājuma noskaidrošanā.

Dzīvokļa atrašana un cena

Mājokli varat meklēt paši internetā sludinājumu portālos, pašvaldību sludinājumu portālos vai ar nekustamo īpašumu aģentūru starpniecību. Cena par īres dzīvokli ir atkarīga no dzīvokļa atrašanās vietas, stāvokļa un lieluma, piemēram, īre par dzīvokli pilsētas centrā ir ievērojami augstāka nekā par dzīvokli pilsētas nomalē, īre par dzīvokli mazpilsētā ir zemāka nekā par tādu pašu dzīvokli lielākā pilsētā.

Dzīvokļa īres drošības depozīts

Ņemiet vērā, ka izīrētāji bieži prasa iemaksāt avansu par pirmo mēnesi un depozītu viena līdz divu mēnešu īres maksas apjomā. Izcācoties no dzīvokļa, depozītu varēsiet saņemt atpakaļ. Drošības depozītu izīrētājs Jums var neatdot tad, ja nebūsiat norēķinājušies par īri vai atstāsiet dzīvokli sliktā stāvoklī.

Īres līgums

Noslēdziet īres līgumu ar mājokļa saimnieku un pirms līguma parakstīšanas pārliecinieties, ka saprotat līguma nosacījumus. Pārliecinieties arī par to, vai dzīvokļa īpašnieks ļauj jums deklarēt savu dzīvesvietu konkrētajā mājoklī.

Pārcelšanās

Pārceļoties no viena mājokļa uz otru, jāatceras vairākas lietas:

- pirms pārcelšanās uz jaunu mājvietu jāpārtrauc iepriekšējais īres līgums. Izīrētājs par nodomu pārcelties ir jābrīdina mēnesi iepriekš vai saskaņā ar īres līguma noteikumiem;
- pirms izvākšanās dzīvoklis ir jāiztīra;
- mēneša laikā pēc pārcelšanās jādeklarē jaunā dzīvesvieta. Ārvalstnieki, kuri saņēmuši Latvijas Republikā izdotu uzturēšanās atļauju, to var izdarīt

Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldē.

Uzziņu tālr.: 8300

E-pasts: pmlp@pmlp.gov.lv

<http://www.pmlp.gov.lv>

IZGLĪTĪBA

Izglītība ir svarīga! Latvijā ikvienam ir tiesības uz izglītību. Tā palīdzēs Jums un Jūsu bērniem atrast darbu, kurš patīk un kurā varat izmantot savas spējas un prasmes.

Bērnudārzs un bērnu dienas aprūpes centri

Ja ir iespējams, sūtiet savus bērnus vecumā no 1,5 līdz 5 gadiem uz bērnudārzu – tas palīdzēs viņiem attīstīties, sadraudzēties ar vietējiem bērniem un spēlējoties apgūt valodu. Jo labāk bērni pratīs valodu, jo vieglāk būs mācīties skolā.

- Patvēruma meklētāju centrā vaicāriet mentoriem par iespējām sūtīt savu bērnu vietējā bērnudārzā.
- Kad būsiet ieguvuši starptautisko aizsardzību, sazinieties ar pašvaldību vai konkrēto bērnudārzu par iespējām sūtīt bērnus bērnudārzā. Ja nepieciešams, lūdziet mentoru palīdzību.
- Par savu vēlmi sūtīt bērnus bērnudārzā informējiet pēc iespējas ātrāk. Latvijā lielākajās pašvaldībās uz vietām pašvaldības bērnudārzos mēdz būt rindas, tāpēc iesakām bērnu pieteikt bērnudārzā uzreiz pēc dzimšanas vai pēc iespējas agrāk.
- No piecu gadu vecuma pirmsskolas izglītība ir obligāta. Tā ir domāta, lai sagatavotu bērnu skolai. Vecāku pienākums ir pieteikt savu bērnu bērnudārzā vai skolā, lai šo izglītību iegūtu.

Pamatskolas izglītība

- Pamatskolas izglītība visiem bērniem Latvijā ir obligāta no 1. līdz 9. klasei.
- Pieaugušajiem pamatzglītība nav obligāta, bet to var iegūt vakarskolās.
- Pamatskolas izglītību iegūst 2 pakāpēs – no 1. līdz 4. klasei un no 5. līdz 9. klasei. Skolu, kurā mācības notiek no 1. līdz 4. klasei, sauc par sākumskolu.
- Mācību grāmatas skolēniem nodrošina skola. Vecāki savus skolēnus iespēju robežās nodrošina ar individuālajiem mācību piederumiem – rakstāmpiederumiem, krāsām, apģērbu, tai skaitā skolas formu, apaviem u.c.
- Lūdziet mentoru palīdzību, lai pieteiktu bērnu skolai.
- Lai pieteiktos skolā, nepieciešams iesniegt dažādus dokumentus – bērna pasi vai dzimšanas apliecību, vecāku identitātes dokumentus, bērna fotogrāfiju un bērna veselības karti. Par konkrētu dokumentu nepieciešamību sazinieties ar skolu.
- Ja Jūsu bērns ir gājis skolā, bet Jums nav dokumentu, kas to apliecinātu, skola testējot noteiks bērna izglītības līmeni.
- Ja Jūsu bērns nerunā latviešu valodā, skolai jānodrošina latviešu valodas apguve.

Vidējā izglītība

Pēc pamatzglītības apguves nav obligāti turpināt mācīties, taču, lai spētu konkurēt darba tirgū, vēlams mācības turpināt. Ja Jums ir diploms par pamatskolas beigšanu, varat turpināt mācības vidusskolā vai profesionālās izglītības skolā.

- Varat brīvi izvēlēties, kurā pilsētā, skolā un studiju virzienā gribat mācības turpināt.
- Ja izvēlaties vidusskolu, to beidzot, Jums būs vispārējā vidējā izglītība. Pēc tās iegūšanas varēsiet studēt augstskolā. Skolām ir vairāki studiju virzieni – vispārējais, humanitārais un sociālais, matemātikas, dabaszinātņu un tehnikas virziens.
- Ja izvēlaties profesionālās izglītības skolu, papildus vidusskolas izglītībai varēsiet apgūt arī kādu profesiju. Pēc šīs skolas beigšanas varēsiet vai nu strādāt iegūtajā profesijā, vai turpināt mācības.
- Pēc profesionālās vidējās izglītības iegūšanas varēsiet studēt augstskolā izvēlētajā profesionālajā jomā vai arī studēt jebkurā citā augstskolā un jomā.

Augstākā izglītība

Ja esat ieguvis vispārējo vai profesionālo vidējo izglītību, varat studēt augstskolā. Studijās var iegūt akadēmisko vai profesionālo bakalaura, maģistra vai doktora grādu.

- Studijas augstskolās lielākoties ir par maksu.
- Dažās studiju programmās ir valsts finansētas studiju vietas. To skaits ir ierobežots, un tās tiek piešķirtas studentiem, kuriem ir vislabākie eksāmenu rezultāti.
- Augstskolās ir arī studiju programmas angļu valodā.

Pieaugušo izglītība

Latvijā pieaugušie var mācīties, lai iegūtu jaunu profesiju vai pabeigtu savu izglītību.

- Pieaugušie var mācīties to pašu, ko mācās jaunieši. Viņi var studēt augstskolās, iegūt profesionālo izglītību, vidusskolas izglītību vai pamatskolas izglītību. Vidusskolas vai pamatskolas izglītību pieaugušie var apgūt skolās, kuras ir domātas pieaugušajiem. Mācības tajās notiek vakaros. Tas nozīmē, ka pa dienu var strādāt un vakaros mācīties.
- Augstskolās ir studiju kursi, kuri notiek vakaros vai brīvdienās, kā arī tālmācības kursi (Jūs apmeklējat skolu noteiktos periodos, bet citā laikā studējat mājās).
- Pieaugušie var apgūt jaunas zināšanas arī dažāda veida interešu izglītībasursos. Tie var būt valodu kursi, kulinārijas kursi, sporta vai deju nodarbības. Kursi parasti ir maksas, taču ir iespējams atrast arī bezmaksas piedāvājumus.
- Ja esat bezdarbnieks, vērsieties NVA, kur ir iespējams bez maksas apmeklēt kursus un apgūt jaunu profesiju vai papildināt esošās zināšanas, lai spētu atgriezties darba tirgū.

Jūsu agrāk iegūtās izglītības atzīšana

Ja Jums ir līdzīgi dokumenti, kas apliecina ārvalstīs iegūto akadēmisko vai profesionālo izglītību, vēlams veikt izglītības dokumentu atzīšanu. Tad Jums būs vieglāk konkurēt darba tirgū vai turpināt mācības. Par izglītības dokumentu atzīšanu interesējieties Akadēmiskajā informācijas centrā.

Akadēmiskās informācijas centrs

Dzirnavu iela 16, 3. stāvs, Rīga

Tālr.: 67225155

E-pasts: aic@aic.lv

Sociālie pabalsti	Patvēruma meklētāji	Alternatīvā statusa ieguvēji	Bēgļi
Ģimenes valsts pabalsts	✗	✗	✓
Bērna kopšanas pabalsts līdz 1,5 gadu vecumam	✗	✗	✓
Bērna kopšanas pabalsts līdz 2 gadu vecumam	✗	✗	✓
Pabalsts aizbildnim par bērna uzturēšanu	✗	✗	✓
Atlīdzība par aizbildņa pienākumu pildīšanu	✓	✓	✓
Atlīdzība par audžuģimenes pienākumu pildīšanu	✗	✗	✓
Atlīdzība par adoptējamā bērna aprūpi	✗	✗	✓
Bērna invalīda kopšanas pabalsts	✗	✗	✓

SOCIĀLAIS ATBALSTS UN PAKALPOJUMI

Ja Latvijā iegūts bēgļa vai alternatīvais statuss un esat bez uzturēšanās līdzekļiem, varat pretendēt uz sociālo atbalstu un palīdzību jaunas dzīves sākšanai Latvijā.

Uzturēšanās pabalsts

Pabalstu izmaksā personām ar bēgļa vai alternatīvo statusu sākotnējo uzturēšanās izmaksu segšanai Latvijā.

Sociālie pabalsti

Valsts ir noteikusi arī valsts sociālos pabalstus, kas sniedz materiālu atbalstu noteiktām iedzīvotāju grupām.

Valsts sociālās apdrošināšanas pabalsti

Ja strādājat un veicat sociālās apdrošināšanas iemaksas, Jums ir tiesības uz valsts sociālās apdrošināšanas pabalstiem.

Valsts sociālās apdrošināšanas sistēma garantē cilvēkam noteiktu ienākumu aizvietošanu, zaudējot ienākumus – kļūstot par bezdarbnieku, slimības gadījumā, pirmsdzemdību un pēcdzemdību periodā, sasniedzot pensionēšanās vecumu, ciešot nelaimes gadījumā darbā vai saslimstot ar arodslimību, kā arī zaudējot apgādnieku un citos gadījumos. Sociālās apdrošināšanas pakalpojumu (pensiju, pabalstu un atlīdzību) apmērs katram ir individuāls un atkarīgs no darba ienākumiem, no kuriem iepriekš veiktas sociālās apdrošināšanas iemaksas.

Darba ņēmējiem – bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu – ir pieejami šādi pabalsti, ja atbilst pārējie konkrētā pabalsta piešķiršanas nosacījumi:

- bezdarbnieka pabalsts,
- slimības pabalsts,
- maternitātes pabalsts,
- paternitātes pabalsts,
- vecāku pabalsts,
- vecuma pensija,
- invaliditātes pensija,
- atlīdzība par darbspēju zudumu sakarā ar nelaimes gadījumu darbā vai konstatēto arodslimību.

Informāciju par pieejamiem pabalstiem un to apmēru iespējams uzzināt **Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrā** (www.vsaa.lv), informācija ir pieejama latviešu, angļu un krievu valodā.

E-pasts konsultācijām: konsultacijas@vsaa.lv
<http://www.vsaa.lv>

ESIET PACIETĪGS – VISAM VAJADŽĪGS LAIKS!

Dažkārt ir grūti iedzīvoties svešā valstī un kultūrā. Lai palīdzētu integrēties jaunajā sabiedrībā, atbalstu nodrošina dažādas nevalstiskās organizācijas, sniedzot padomus, praktisku palīdzību un organizējot dažādas kultūras un atpūtas aktivitātes.

Latvijas Sarkanais Krusts – sniedz palīdzību katram cilvēkam, kurš ir nonācis krīzes situācijā, neatkarīgi no nacionalitātes, rases, reliģiskās piederības, stāvokļa sabiedrībā vai politiskiem uzskatiem.
<http://www.redcross.lv>

Biedrība „Patvērums „Drošā māja”” konsultē no cilvēku tirdzniecības cietušās personas, imigrantus, tai skaitā patvēruma meklētājus, bēgļus un personas, kurām piešķirts alternatīvais statuss.

Konsultatīvais tālrunis trešo valstu pilsoņiem: 25565098

E-pasts: drosa.maja@gmail.com

www.patverums-dm.lv

NODERĪGI KONTAKTI

Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde – izdod personu apliecinošus un ceļošanas dokumentus, uztur ledzīvotāju reģistru.

E-pasts: pmlp@pmlp.gov.lv

Uzziņu tālr.: 8300

<http://www.pmlp.gov.lv>

Akadēmiskās informācijas centrs – veic ārvalstīs iegūtu izglītības dokumentu akadēmisko atzīšanu.

Tālr.: 67225155

E-pasts: aic@aic.lv

<http://www.aic.lv>

Ceļu satiksmes drošības direkcija (CSDD) – veic transportlīdzekļu reģistrāciju, autovadītāju kvalifikācijas eksāmenu pieņemšanu un vadītāja apliecību izsniegšanu, nodrošina automašīnu tehnisko apskati, kā arī veido un uztur Transportlīdzekļu un to vadītāju valsts reģistru, informē un izglīto ceļu satiksmes dalībniekus.

Tālr.: 67025777

E-pasts: csdd@csdd.gov.lv

www.csdd.lv

Vienotais valsts un pašvaldību pakalpojumu portāls www.latvija.lv – var piekļūt Latvijas valsts un pašvaldību institūciju sniegtajiem pakalpojumiem interneta vidē, informācija par to pieprasīšanas un saņemšanas veidiem, ar pakalpojumiem saistītajiem maksājumiem un pakalpojumu aprakstiem.

Nodarbinātības valsts aģentūra – specializētais konsultants bēgļiem un personām ar alternatīvo statusu.

Tālr.: 25704510 (latviešu, angļu vai krievu valodā)

E-pasts: nva@nva.gov.lv

www.nva.gov.lv